

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีประกาศตั้งกระทรวงธรรมการขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 และประกาศจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เป็นแห่งแรก ณ โรงเรียนเด็ก ถนนบำรุงเมือง เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2435 โดยเปิดสอนระดับประโยคครูประถมศึกษาลักสูตร 2 ปี เป็นต้นมา ปรากฏว่าได้ย้ายสถานที่และขยายหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2446 และการฝึกหัดครูสตรีเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2456 ตลอดจนมีการขยายการฝึกหัดครูออกไปสู่หัวเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายการศึกษาให้ เป็นไปอย่างรวดเร็วทั่วถึง จนการฝึกหัดครูได้ขยายไปสู่ภูมิภาคอย่างกว้างขวางพร้อมกับการผลิตครูในสาขาวิชาต่าง ๆ ในหลาย ๆ สังกัดของหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีการสถาปนากกรมการฝึกหัดครูขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2497 เพื่อเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการฝึกหัดครูอันหลากหลายดังกล่าว และในปีเดียวกันได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นที่โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ถนนประสานมิตร (ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงและยุบลีหลักสูตร ว.,ป.,ปป.,ปม. ในปี พ.ศ. 2499 โดยเปิดหลักสูตร ป.กศ. (ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา) แทน และได้เปิดหลักสูตร ป.กศ.ชั้นสูง (ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง) ในปี พ.ศ. 2501 ในโรงเรียนฝึกหัดครูทั่วราชอาณาจักร ภายใต้การบริหารงานของกรมการฝึกหัดครู จนถึงปี พ.ศ. 2518 จึงได้มีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู ยกฐานะให้วิทยาลัยครูทั่วประเทศทั้ง 36 แห่ง สามารถเปิดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี โดยกำหนดหน้าที่ให้วิทยาลัยครูเป็นสถานการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวិชาการ และผลิตครูระดับปริญญาตรี ส่งเสริมอาชีพและวิทยฐานะครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่บริหารทางการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

เพื่อให้วิทยาลัยครูได้พัฒนาสถาบันการฝึกหัดครูให้มีความแข็งแกร่งทั้งทางวิชาการและการบริการวิชาการแก่สังคมเพิ่มขึ้นตามบทบาท และหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ สถาบันการฝึกหัดครู จึงเพิ่มศักยภาพในการทำหน้าที่พัฒนาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาวิชาอื่นออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยมีควมจำกัดขอบเขตอยู่ในเฉพาะเรื่องการพัฒนาด้านการผลิตบุคลากรในวิชาชีพครูเท่านั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว การแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) ปี พ.ศ. 2527 จึงได้มีขึ้น เพื่อให้เอื้อต่อการใช้ทรัพยากรของสถาบันฝึกหัดครู (กลุ่มวิทยาลัยครู) ของกรมการฝึกหัดครูทั้ง 36 แห่ง ได้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดต่อการที่จะร่วมกันพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในสาขาวิชาการอื่นนอกเหนือจากวิชาการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2528 สภาการฝึกหัดครูได้ออกข้อบังคับว่าด้วยกลุ่มวิทยาลัยครู พ.ศ. 2528 ให้วิทยาลัยครูรวมกลุ่มพัฒนาเป็นสหวิทยาลัย 8 สหวิทยาลัย เพื่อร่วมกันสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้กับวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง คือ

1. สหวิทยาลัยล้านนา ประกอบด้วย วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงราย และวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์
2. สหวิทยาลัยพหุชินราช ประกอบด้วย วิทยาลัยครูนิบลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ และวิทยาลัยครูนครสวรรค์
3. สหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ ประกอบด้วย วิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูเลย และวิทยาลัยครูมหาสารคาม
4. สหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ประกอบด้วย วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี
5. สหวิทยาลัยศรีอยุธยา ประกอบด้วย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงครณ จังหวัดปทุมธานี วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
6. สหวิทยาลัยทวารวดี ประกอบด้วย วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี วิทยาลัยครูนครปฐม และวิทยาลัยครูกาญจนบุรี
7. สหวิทยาลัยทักษิณ ประกอบด้วย วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูสงขลา และวิทยาลัยครูยะลา

8. สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย วิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนดุสิต วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และวิทยาลัยครูธนบุรี (กรมการฝึกหัดครู, 2534)

วิทยาลัยครูในปัจจุบันจึงเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่รัฐจัดดำเนินการ โดยกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ตามนัยของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2527 ซึ่งกำหนดภารกิจของสถาบันในการดำเนินการสอน การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการวิชาการแก่สังคมในสาขาวิชาการต่าง ๆ เช่นเดียวกับภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาสากลทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปในสากลถือว่า การวิจัยเป็นภารกิจสำคัญ ประการหนึ่งควบคู่ไปกับภารกิจอื่น ๆ อันได้แก่ การสอนเพื่อผลิตบัณฑิต และการเผยแพร่วิชาการสู่สังคม การวิจัยนับเป็นสิ่งสำคัญซึ่งเนื่องจากเป็นวิธีการสร้างฐานความรู้ เพื่อดำเนินการสอนหรือการเผยแพร่วิชาการอันมีประวัติน่าสนใจสืบค้นย้อนหลังได้นับแต่สมัยกรีก (Kerr, 1982) อย่างไรก็ตาม แนวคิดเกี่ยวกับการเน้นการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา อาจกล่าวได้ว่า เริ่มที่เยอรมันนี เมื่อ วิลเฮิร์ม ฟอน ฮัมโบลด์ (Wilhelm Von Humboldt) ได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยเบอร์ลิน ในปี ค.ศ. 1809 โดยเน้นการศึกษาด้านปรัชญาและวิทยาศาสตร์ การวิจัย การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ความเป็นอิสระของอาจารย์และนักศึกษา (วิจิตร ศรีสอาด, 2518 ; Kerr,) จากนั้นแนวคิดดังกล่าวจึงแพร่หลายไปยังสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั่วโลก เกิดวิวัฒนาการและการจัดการศึกษาที่รับเอาการวิจัยว่าเป็นภารกิจสำคัญที่เน้นและให้ความสำคัญต่อสถาบันจากการแสวงหาความรู้เพื่อการถ่ายทอดมาสู่ภารกิจที่มีความสำคัญเท่าเทียมกับการสอนด้วยจุดหมายในตัวของมันเอง โดยไม่ต้องมีผลต่อการเรียนการสอน ที่เน้นเด่นชัดในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา (Perkins, 1973) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยชั้นนำเป็นจำนวนมาก ถูกจัดเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย (Research University) เช่น ในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น แม้ในประเทศไทยแนวความคิดดังกล่าวก็ถูกยอมรับและพยายามนำมาดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ กันเพื่อให้บรรลุภารกิจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาประการหนึ่งคือ การวิจัยนั่นเอง

ด้วยความสำคัญของภารกิจการวิจัยที่กล่าวมา ผลที่อาจได้รับจากการวิจัยจะมีได้ดังนี้ (1) อาจารย์ที่ทำการวิจัยจะมีหลักวิชาด้านทฤษฎีและข้อมูล สำหรับใช้สอนผู้เรียนเพิ่มขึ้น ตลอดจนเผยแพร่สู่สังคม (2) หลักวิชาที่ถูกสร้างขึ้นโดยการวิจัยเหล่านี้ เมื่อจัดรวบรวมไว้เป็นเล่ม จะช่วยให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแก่ผู้เรียนได้ ไม่ต้องรอการบรรยายของผู้สอนฝ่ายเดียว

(3) การวิจัยบางเรื่องส่วนใหญ่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาประเทศ (4) ผู้มีผลงานวิจัยย่อมมีความก้าวหน้าทางอาชีพ และ (5) สถาบันย่อมได้รับชื่อเสียงและเกียรติภูมิจากผลงานวิจัยของอาจารย์และสถาบัน (เจลีชว บุรีภักดี และคณะ, 2531) ดังนั้น ภารกิจการวิจัยจึงเป็นภาระหน้าที่ของสถาบันที่ควรต้องสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดขึ้น การวิจัยจะช่วยชักจูงผู้มีความสามารถเข้ามาร่วมดำเนินงานในสถาบันได้โดยง่าย และชักจูงบุคคลภายนอกให้ความช่วยเหลือสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น ช่วยทำให้มาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น คุณภาพ และผลิตภาพ (Productivity) การวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง และส่วนส่งเสริมการผลิตบัณฑิตเพื่อชื่อเสียงและคุณภาพของมหาวิทยาลัยที่สำคัญยิ่งเช่นกัน

วิทยาลัยครู ได้เพิ่มบทบาททางการวิจัยตามหลักการของสถาบันอุดมศึกษา เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 โดยก่อนหน้านั้นเป็นการวิจัยปฏิบัติการเป็นส่วนใหญ่ การวิจัยในระยะต้นประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก เนื่องจากในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู กำหนดวิทยาลัยครูจึงเริ่มมีการค้นคว้าศึกษาวิจัยกันมากขึ้น แต่เนื่องจากขีดจำกัดด้านปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการวิจัย การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สิ่งเร้าทางการเงินและผลประโยชน์อื่น ๆ ทำให้การวิจัยเกิดขึ้นน้อยและเชื่องช้า ยิ่งไปกว่านั้นในระยะแรกผลงานการวิจัยเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ มิได้มีผลให้เงินเดือนและรายได้สูงขึ้น ดังเช่นในมหาวิทยาลัย จึงไม่สามารถกระตุ้นและเร้าการสร้างสรรคผลงานด้านการวิจัยให้เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดดได้ (จันทร์เกษม, 2524)

กรอบและทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ที่กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาและระดมการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและงานวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) มาตรการในนโยบายการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอน การวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับบัณฑิตศึกษาให้เพิ่มขึ้น และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัย การสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีพื้นฐานด้านทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้มีการถ่ายโยงความรู้นี้ขึ้นบ้านกับความรู้สมัยใหม่และมาตรการในนโยบายเครือข่ายการเรียนรู้อันประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา การวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับภูมิปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหาของคนในท้องถิ่น นอกจากนี้ ในนโยบายการศึกษาเพื่ออาชีพให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อวิจัยและฝึกอบรมระหว่างรัฐและสถานประกอบการ

นโยบายและเป้าหมายที่เกี่ยวกับการวิจัยของวิทยาลัยครู เริ่มปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษา โดยกรมการฝึกหัดครูได้ขอบรรจุในแผนงานแผนงานหนึ่งที่เรียกว่า "แผนงานวิจัยระดับอุดมศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)" นี้เอง โดยก่อนหน้านั้นได้รับการสนับสนุนด้วยเงินงบประมาณแผ่นดิน นับตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นมา โดยก่อนหน้านั้นบุคลากรกรมการฝึกหัดครูสนใจดำเนินการวิจัยในเรื่องที่ตนสนใจเป็นการส่วนตัว การวิจัยเพื่อการพัฒนา ตลอดจนการวิจัยเพื่อการวางแผนด้วย และตื่นตัวในการทำวิจัยมากขึ้น เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เนื่องจากมีผลต่อตำแหน่งทางวิชาการและมากขึ้นตามลำดับ เมื่อมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัยในปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ในส่วนของกรมการฝึกหัดครู ได้กำหนดวัตถุประสงค์โดยภาพรวมไว้ว่า "เพื่อพัฒนาอุดมศึกษาโดยมุ่งให้สหวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ ดำเนินการผลิตบัณฑิตและบุคลากรสาขาวิชาชีพครูและวิชาการต่าง ๆ ส่งเสริมวิถีสถาณะของบุคลากรประจำการ ทำการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและบริการวิชาการแก่ชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม"

โดยมีนโยบายในส่วนที่เกี่ยวกับการวิจัย ได้กำหนดไว้ว่า

1. พัฒนาอาจารย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการวิจัยและให้มีสัดส่วนของวุฒิของอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ
2. ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ การวิจัยเพื่อพัฒนางานตามหน้าที่ของวิทยาลัยครูและสหวิทยาลัย และมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลไปในการพัฒนาท้องถิ่น
3. ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัย อนุรักษ์ พัฒนา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมประจำชาติ โดยเฉพาะความนิยมไทย

โดยกำหนดเป้าหมายด้านการพัฒนาอาจารย์ที่กรมการฝึกหัดครูมุ่งพัฒนาอาจารย์ให้มีคุณวุฒิส่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้การผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมมีคุณภาพดีขึ้นด้วย นอกจากนี้ปรากฏในเป้าหมายด้านการพัฒนาสถาบันว่า มุ่งพัฒนาวิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2527 ที่กำหนดให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับปริญญา สาขาต่าง ๆ ทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม วิจัยและบริการทางวิชาการแก่สังคม โดยมีการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานในกรมการฝึกหัดครู และวิทยาลัยครูได้เอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการในโครงการ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. โครงการสนับสนุนการวิจัย
2. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบัน
3. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม
4. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

นอกจากนี้ ยังมีนโยบายเป็นการเฉพาะของแผนงานให้มีการวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อพัฒนางานตามหน้าที่ของวิทยาลัยครูและสหวิทยาลัยและมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อส่งเสริมให้มีการวิจัยอย่างกว้างขวาง (2) เพื่อให้มีแหล่งวิชาการที่เอื้ออำนวยในการวิจัย (3) เพื่อส่งเสริมการวิจัย เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ (4) เพื่อส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม และ (5) เพื่อส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันและมีการกำหนดเป้าหมายทั้งด้านปริมาณและคุณภาพในแต่ละโครงการย่อยไว้อย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่า นโยบาย เป้าหมาย ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนด นับตั้งแต่ระดับชาติลงมาตามลำดับ จนถึงระดับกรมที่รับผิดชอบคือ กรมการฝึกหัดครู มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะในส่วนของนโยบายที่จะมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งหากทำได้ย่อมมีประสิทธิผลแล้ว ย่อมส่งเสริมต่อนโยบายในส่วนที่ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ยกกระดับภูมิปัญญา และความสามารถในการแก้ปัญหาของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง แต่ในการนำเอานโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้น วิทยาลัยครูต่าง ๆ นำไปดำเนินการอย่างหลากหลายและให้ความสำคัญต่อแผนงานวิจัยการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับต่าง ๆ กัน รวมทั้งระดับของทุนสนับสนุนการวิจัยที่ค่อนข้างต่ำด้วย ดังจะพบว่าในปีงบประมาณ 2530 ของวิทยาลัยครูมหาสารคาม ให้ความสำคัญของแผนงานวิจัยเป็นอันดับสุดท้าย และได้รับงบประมาณสนับสนุนเพียงร้อยละ 0.10 เท่านั้น ซึ่งเป็นผลให้งานวิจัยและงานบริการสังคมทำได้ไม่กว้างขวาง ทำให้การชี้นำในการพัฒนาและการเตือนสติสังคมของสถาบันค่อนข้างน้อย (วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2530) แม้ว่าจะได้มีความพยายามนำเอาแผนพัฒนาการศึกษามาดำเนินการในรูปของแผนพัฒนาวิทยาลัยครูเป็นการเฉพาะแล้วก็ตาม จึงไม่น่าแปลกที่จะพบว่า ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังประสบปัญหาค่อนข้างมาก

วิทยาลัยครูอุดรธานี ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้สอนในวิทยาลัยครูทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการทำงานวิจัยในวิทยาลัยครู สรุปได้ 4 ประการ คือ

1. ปัญหาด้านบุคลากรมีความรู้ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่ตั้งใจมาทำงานด้านวิจัย มีภารกิจด้านอื่นมากและกระจายกันอยู่ตามภาควิชา นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่างานวิจัยเป็นงานยาก นักวิจัยทำงานไม่จริงจังและมีคนสนใจน้อย ฯลฯ

2. ปัญหาด้านผู้บริหาร ผู้บริหารไม่ค่อยสนใจด้านการวิจัยและไม่มีวิสัยทัศน์หรือตั้งใจให้เกิดการวิจัยขึ้น

3. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ยังให้ความสะดวกในการทำงานไม่เพียงพอ

4. ปัญหาด้านงบประมาณ ไม่มีงบประมาณเป็นสัดส่วนที่แน่นอน และมักจะไม่มียกเงินสนับสนุนในการทำวิจัย (วิทยาลัยครูอุตรธานี, 2529)

สถานการณ์การวิจัยของอาจารย์อาจารย์วิทยาลัยครูจึงมีลักษณะ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ส่วนหนึ่ง หรือในเรื่องที่มีความสนใจเป็นการส่วนตัวในแวดวงแคบ ๆ การวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของสถาบัน และการวางแผนมีอยู่บ้างไม่มากนัก หลังจากปีงบประมาณ 2521 เป็นต้นมา จึงได้รับการสนับสนุนโดยงบประมาณแผ่นดิน ในรูปของคณะกรรมการโครงการอุดหนุนการวิจัยโดยกรมการฝึกหัดครูจัดขึ้น ต่อมาจึงมอบให้ฝ่ายสถิติวิจัยและประเมินผล กองแผนงานดำเนินการดูแลต่อมาโดยตรง เกิดการตื่นตัวในการทำวิจัยมากขึ้นตามลำดับ แต่ยังมีผลงานวิจัยค่อนข้างน้อย ดังที่ รังสรรค์ ทิมพันธ์พงษ์ (2522) ศึกษาพบว่า ผลงานทางวิชาการที่เป็นผลงานวิจัย เฉลี่ยต่อคนมีเพียง 0.1 เรื่องเท่านั้น

กรมการฝึกหัดครูได้สรุปปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่องานวิจัยในวิทยาลัยครูไว้ดังนี้

1. งบประมาณแผ่นดินที่ได้รับยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และงบประมาณที่จัดสรรในด้าน การวิจัยพื้นฐานมีน้อย

2. งานวิจัยมีแนวโน้มที่ผู้เสนอโครงการจะมีจำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ โดยจะเป็นคนกลุ่ม เดิม ๆ นักวิจัยใหม่ ๆ มีน้อย

3. งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ไม่มีการคิดค้น หรือทดลองเพื่อให้ได้สิ่ง ใหม่ที่มีประโยชน์ งานวิจัยบางเรื่องมีประโยชน์น้อยมาก

4. ขั้นตอนการเสนอของงบประมาณมีความยุ่งยากและใช้เวลานาน

5. ผู้ได้รับทุนไม่สามารถดำเนินการได้เสร็จสิ้นเมื่อได้รับทุนแล้ว เกิดการสละสิทธิ์หรือ ขอคืนทุนสนับสนุน (กรมการฝึกหัดครู, 2533)

นอกจากนี้ยังพบว่า มีงานที่กำหนดไว้ในแผนงาน แต่ไม่สามารถดำเนินงานได้ อันได้แก่

1. การฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถรับรู้ ทำ และใช้ผลงานวิจัยได้

2. การจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางด้านการวิจัยในทุกสภวิทยาลัย

3. งานวิจัยประยุกต์เพื่อพัฒนาสถาบัน

ทั้งนี้เนื่องจากงบประมาณที่จำกัดในการดำเนินงาน (กองแผนงาน, กรมการฝึกหัดครู, 2533) จึงอาจสรุปได้ว่า การวิจัยในวิทยาลัยครูยังประสบปัญหาอยู่มากในอันจะดำเนินการให้บรรลุตามนโยบาย เป้าหมายต่าง ๆ โดยส่วนรวม

ดังนั้นแม้ว่ากรมการฝึกหัดครูจะให้ความสำคัญในการวิจัย โดยกำหนดเป็นแผนงานสำคัญแผนงานหนึ่งของสถาบัน โดยได้รับการสนับสนุนด้วยงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณจากค่าบำรุงการศึกษาของนักศึกษา อีกส่วนหนึ่งสมทบด้วยเพิ่มขึ้นทุกปี มีการกำหนดเป็นแผนงานวิจัยระดับอุดมศึกษา โดยบรรจุลงในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 นับแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา มีการศึกษาสำรวจสภาพและความคิดเห็นที่มีต่อการทำวิจัย การจัดประชุมเพื่อหาแนวทางและข้อสรุปเพื่อการพัฒนางานวิจัยในระยะต่าง ๆ การประมวลและเสนอมาตรฐานสมรรถภาพของอาจารย์ด้านการวิจัย แต่ผลการดำเนินการยังมีปริมาณต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนงาน ดังจะพบจากรายงานผลการดำเนินงานนับแต่ปี 2530 ถึงปัจจุบัน โดยกองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู ด้านงานวิจัยพื้นฐานมีเพียงร้อยละ 27.7 ด้านงานวิจัยประยุกต์มีเพียงร้อยละ 51.6 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายเป็นอันมาก (กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู, 2533) ทั้ง ๆ ที่การวิจัยนับเป็นภารกิจสำคัญที่วิทยาลัยครูทุกแห่ง ควรตระหนักถึงในฐานะที่เป็นภารกิจที่จะสามารถชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างจากสถาบันการศึกษาโดยทั่วไป ดังเช่นที่ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี (2530) เคยกล่าวไว้ว่า "มหาวิทยาลัยได้ก็ตาม ถ้าสอนแต่เนื้อเรื่องไม่มีการวิจัย ไม่มีใครค้นคว้าวิจัยเลย สถานะนั้นก็เป็นเพียงโรงเรียนมัธยมเพราะมหาวิทยาลัยแตกต่างจากโรงเรียนมัธยมตรงที่มีการวิจัย (Research) มีวิชาชีพชั้นสูง (Professional) มีกิจกรรมทางการวิจัยทั้งใน ส่วนการเรียนและการสอน" นอกจากนี้การวิจัยนับวันจะยิ่งทวีความสำคัญต่อวิทยาลัยยิ่งขึ้นทุกขณะ ดังที่ สุรพันธ์ ชันต์ทอง (2533) ได้ศึกษาวิจัยถึงแนวโน้มวิทยาลัยครูในประเทศไทย พบว่า วิทยาลัยครูจะมีบทบาทและหน้าที่มากกว่าที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ โดยหน้าที่ที่จะมีการปฏิบัติอย่างเข้มข้นคือ การวิจัยและบริการวิชาการแก่ชุมชนในท้องถิ่น และแนวโน้มของการพัฒนาท้องถิ่นจะมีการวิจัยเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น ทั้งเสนอแนะว่าวิทยาลัยครูควรให้ความสำคัญต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นฐานที่จะช่วยให้วิทยาลัยครูพัฒนาไปสู่สถาบันอุดมศึกษา อันเป็นที่ยอมรับทั่วไปในอนาคต

จากความเป็นมา ความสำคัญของภารกิจด้านการวิจัยสภาพการณ์ นโยบายและเป้าหมาย ตลอดจนการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภารกิจการวิจัยที่ได้นำเสนอมาแต่ต้น อาจสรุปได้ว่าภารกิจ

การวิจัยของวิทยาลัยครูโดยภาพรวมยังปรากฏผลไม่เป็นที่น่าพอใจ เหมาะสมกับการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องอาศัยการวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์ความรู้ ในอันที่จะสามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของสถาบันได้อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ จึงเป็นปัญหาที่น่าสนใจที่ควรทำการศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานวิจัยที่มีผลต่อผลิตภาพการวิจัยในวิทยาลัยครู ในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลโดยละเอียด อันอาจนำไปใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุง พัฒนา วางนโยบาย ประกอบการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้อง และ/หรือสร้างแบบแผนลุ่มมติฐานอันเอื้อต่อการพัฒนาภารกิจการวิจัยของวิทยาลัยครูได้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สมฐานะของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรผู้หนึ่งของวิทยาลัยครู และด้วยยังไม่ปรากฏมีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยถึงกระบวนการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัยในวิทยาลัยครูในทางลึก (Indepth Study) มาก่อน จึงต้องการที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยด้วยเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิจัยดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิจัยของวิทยาลัยครู
2. เพื่อศึกษาถึงผลิตภาพการวิจัยของวิทยาลัยครู
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัยของวิทยาลัยครู

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
2. การเลือกกรณีศึกษาเพื่การศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยคัดเลือกวิทยาลัยครูที่มีผลิตภาพการวิจัยสูงสุด เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก (Indepth Data) จากผู้เกี่ยวข้อง คือ คณะอาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษา และประชาชนที่รับบริการเกี่ยวกับการบริหารงานวิจัยของสถาบันในระดับของวิทยาลัย คณะวิชา ภาควิชา
3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นหลัก โดยกำหนดให้มีการปฏิบัติงานภาคสนามติดต่อกันเป็นระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2535 ถึงเดือนธันวาคม 2535 ในการสังเกตพฤติกรรมการบริหารงานวิจัย ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมอธิการวิทยาลัยครู รองอธิการฝ่ายวางแผนและพัฒนา หัวหน้าศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าภาควิชา

กรอบความคิดในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยพิจารณาการบริหารงานวิจัยในลักษณะเชิงระบบ (System Approach) โดยอาศัยกรอบความคิดในการบริหารงานเชิงระบบของ ฮาร์โรลด์ คทซ์, ซีริล โอ คอนเนล และไฮนซ์ ไวร์ริช (Harold Koontz., Cyril O'Donnell., and Heinz Wehrlich., 1986) ที่พิจารณาการบริหารงานในลักษณะที่เป็นระบบเปิด (Open System) มีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกมีการปรับเปลี่ยนระบบเพื่อความเหมาะสม และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบยิ่งขึ้น ประกอบกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบความคิดในการศึกษาวิจัยจึงครอบคลุมถึงตัวแปรต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย

(1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ปัจจัยบุคคล และปัจจัยสถาบัน รวมทั้งสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ

(2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ กระบวนการบริหารงานวิจัยที่ประกอบด้วย การวางแผนการวิจัย การจัดองค์กร การวิจัย การบริหารงานบุคลากรการวิจัย การอำนวยความสะดวก การวิจัย การประสานงานการวิจัย และการควบคุมงานวิจัย

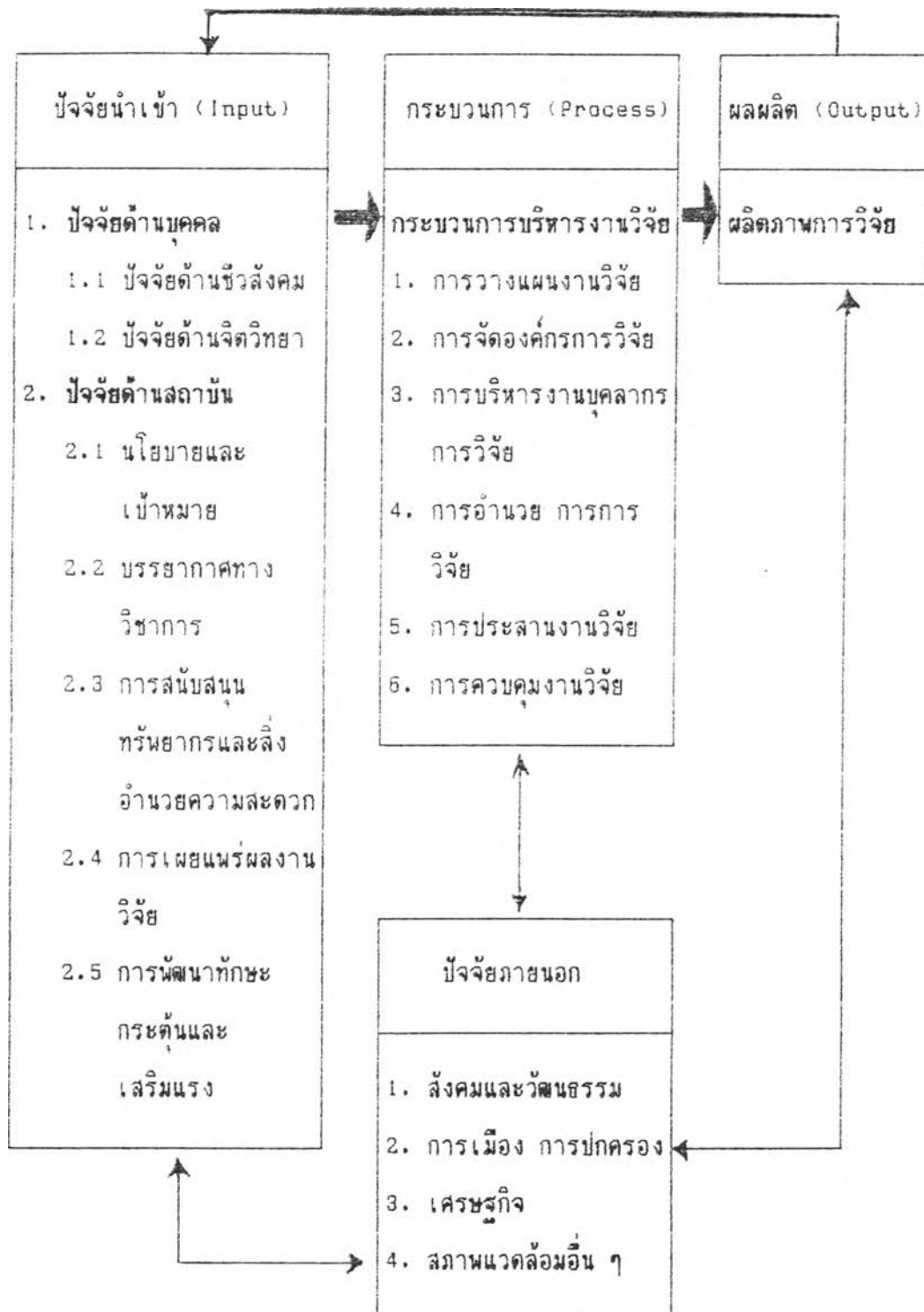
(3) ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลิตรายการวิจัย (Research Productivity) และคุณภาพงานวิจัย

2. ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ

ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1 ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบความคิดในการบริหารงานวิจัย

การบริหารงานวิจัย หมายถึง การดำเนินงานเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับการนำเอาปัจจัยนำเข้าที่เป็นบุคคลและสถาบัน กระบวนการบริหารงานวิจัย และปัจจัยสภาพแวดล้อม มาดำเนินการให้ยังเกิดผลิตภานการวิจัยของสถาบัน จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิจัยจะเกี่ยวโยงกับปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวกับบุคคล และสถาบัน กระบวนการบริหารงานวิจัย สภาพแวดล้อมภายนอก อันเป็นผลให้เกิดผลิตภานการวิจัย ซึ่งอาจแบ่งเป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก กล่าวคือ

ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เป็นคณาจารย์ผู้ทำการวิจัย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันและปัจจัยที่เป็นกระบวนการบริหารงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล จะครอบคลุมถึง

1.1 ปัจจัยด้านชีวสังคม ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) วุฒิการศึกษาสูงสุด (4) ตำแหน่งทางวิชาการ (5) ประสบการณ์ในการทำวิจัย (6) การศึกษาอบรมด้านการวิจัย (7) การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ (8) การอ่านวารสารเกี่ยวกับการวิจัย และ (9) เวลาที่ใช้ในการทำวิจัย

1.2 ปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ (1) หัคนคติต่อการวิจัย (2) การตอบสนองต่อปัญหาวิจัย (3) ความรับผิดชอบต่อการกิจการวิจัย

2. ปัจจัยด้านสถาบัน จะครอบคลุมถึง

2.1 นโยบายและเป้าหมาย หมายถึง (1) นโยบายด้านการวิจัยของสถาบัน (2) เป้าหมายและมาตรการเพื่อการวิจัย (3) การให้ความสำคัญต่อการกิจการวิจัยของสถาบัน

2.2 บรรยากาศทางวิชาการ ได้แก่ (1) การมีกิจกรรมทางวิชาการของสถาบัน (2) การเน้น ย้ำ สนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ (3) การนำผลวิจัยไปใช้ในการเรียน การบริการ ชุมชน และการอ้างอิงต่าง ๆ

2.3 การสนับสนุนทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ (1) การสนับสนุนข้อมูลเพื่อการวิจัย (2) การสนับสนุนทุนเพื่อการวิจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ (3) การให้ความช่วยเหลือโดยผู้เชี่ยวชาญ องค์กร และ/หรือผู้ช่วยวิจัย

2.4 การเผยแพร่ผลงานวิจัย ได้แก่ (1) การจัดทำเอกสารสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ (2) การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัย (3) การเผยแพร่ในรูปแบบการใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ

2.5 การพัฒนาทักษะ กระตุ้น และเสริมแรง ได้แก่ (1) การจัดกิจกรรมเพิ่มนุ้ทักษะการวิจัย เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดอบรม ด้งาน และอื่น ๆ (2) การจัดแข่งขันและตอบแทนด้วยรางวัลต่าง ๆ (3) การให้เกียรติ ยกย่อง กล่าวถึงผู้มีผลงานวิจัย และผลการวิจัยในโอกาสต่าง ๆ เช่น ในการประชุมประจำเดือน

3. กระบวนการบริหารงานวิจัย ประกอบด้วย การวางแผนงานวิจัย การจัดองค์กรการวิจัย การบริหารงานบุคลากรการวิจัย การอำนวยการการวิจัย การประสานงานวิจัย และการควบคุมงานวิจัย

โดยแต่ละขั้นตอนการบริหารงานวิจัยประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การวางแผนงานวิจัย ได้แก่

(1) การจัดเตรียมก่อนวางแผน ประกอบด้วย

- ก. การจัดหน่วยงานวางแผน
- ข. การกำหนดผู้รับผิดชอบด้านการวางแผน
- ค. การจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล
- ง. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา
- จ. การกำหนดนโยบายและแผนงานการวิจัย

(2) การวางแผน เป็นขั้นตอนในการจัดทำแผน แผนงานและโครงการ

วิจัย ประกอบด้วย

- ก. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางแก้ไขหรือมาตรการ
- ข. การกำหนดกิจกรรมและขั้นตอนการปฏิบัติ
- ค. การกำหนดงบประมาณ เวลา คน
- ง. การกำหนดวิธีการประเมินผล

(3) การนำแผนไปปฏิบัติ ประกอบด้วย

- ก. การเตรียมการก่อนนำแผนไปปฏิบัติ
- ข. การลงมือปฏิบัติตามแผน
- ค. การนิเทศ ติดตาม ควบคุมกำกับ และประเมินผล
- ง. การเก็บรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ

(4) การปรับแผนและการจัดทำแผนใหม่ ประกอบด้วย

- ก. การปรับปรุงข้อบกพร่อง

ข. การแก้ไขข้อบกพร่อง

- 3.2 การจัดการโครงการวิจัย ได้แก่
  - (1) รูปแบบโครงสร้างองค์การการวิจัย
  - (2) การจัดสายการบังคับบัญชาบุคลากร
  - (3) การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน
- 3.3 การบริหารงานบุคลากรการวิจัย
  - (1) การสรรหาบุคลากร
  - (2) การพัฒนาบุคลากร
  - (3) การบำรุงรักษาบุคลากร
- 3.4 การอำนวยความสะดวกการวิจัย ได้แก่
  - (1) การตัดสินใจสั่งการ
  - (2) การมอบหมายอำนาจหน้าที่
  - (3) การจูงใจ ประกอบด้วย
    - ก. การบำรุงขวัญ
    - ข. การสร้างแรงจูงใจ
    - ค. การกระตุ้นและส่งเสริมการวิจัย
  - (4) การเสริมสร้างความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำเพื่อการวิจัย
- 3.5 การประสานงานวิจัย ได้แก่
  - (1) การจัดแผนผังและกำหนดหน้าที่
  - (2) การจัดระบบการติดต่อสื่อสาร
  - (3) การใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อการประสานงาน เช่น
    - ก. การประชุม
    - ข. คณะกรรมการ
    - ค. การฝึกอบรม
    - ง. การนิเทศ
    - จ. การตรวจสอบและรายงานความก้าวหน้า
    - ฉ. การใช้เจ้าหน้าที่ประสานงาน
    - ช. การใช้วิธีการงบประมาณ

ซ. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

3.6 การควบคุมงานวิจัย ได้แก่

- (1) การกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการวิจัย
- (2) การติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงาน
- (3) การพิจารณาสาเหตุแก้ไขข้อบกพร่อง และการปรับปรุงนวัตกรรมการ
องค์การ

ปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคม และวัฒนธรรม สภาพการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ของชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันที่จะดำเนินการวิจัย รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม จะครอบคลุมถึง

1.1 การยอมรับความสำคัญของงานวิจัยในสังคมภายนอกสถาบัน ได้แก่ (1) การยอมรับเอาผลวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาในสังคม (2) ความร่วมมือทางการวิจัยกับภาคเอกชน หรือองค์กรในท้องถิ่น (3) การมีสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาในสังคม

1.2 ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อการวิจัยของวสถาบัน ได้แก่ (1) การพึ่งพา สถาบันในการแก้ปัญหาสังคมต่าง ๆ ด้วยการวิจัย (2) ทิศคตขของชุมชนที่มีต่อบทบาทการวิจัย ของสถาบัน

1.3 การประสานงานขององค์กรในสังคมต่อสถาบัน ได้แก่ (1) ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีต่อสถาบัน (2) การเคารพยอมรับความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (3) ความร่วมมือกับท้องถิ่นในการวิจัยเพื่อพัฒนา (4) การเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณชน

2. ด้านการเมือง การปกครอง จะครอบคลุมถึง

2.1 ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

2.2 การดำเนินงานทางการเมืองในท้องถิ่น

3. ด้านเศรษฐกิจ จะครอบคลุมถึง

3.1 สถานเศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ (1) อาชีพ (2) รายได้ (3)

ค่าใช้จ่าย

3.2 การพัฒนาเศรษฐกิจในสังคม ได้แก่ (1) ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ (2)

ค่าใช้จ่ายในการวิจัยจากงบประมาณรายจ่ายของรัฐและเอกชน (3) ความสามารถในการใช้จ่ายเงินของชุมชนเพื่อรับบริการการวิจัย

4. สภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับวิธีการในการสืบเสาะหาความรู้ ลักษณะชุมชน การรวมตัวทางวิชาการในการดำเนินงานของชุมชน แบบแผนในการดำรงชีวิต หรือการแก้ปัญหาของชุมชน ค่านิยม ทัศนคติต่าง ๆ เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์การวิจัย หมายถึง ผลงานการวิจัยโดยเฉลี่ย ในช่วงระยะเวลาที่รับราชการที่เป็นผลงานส่วนบุคคลและเป็นคณะวิจัย ทั้งที่สำเร็จแล้วและกำลังดำเนินการอยู่

สมมติฐาน

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับการที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการในระยะก่อนที่จะเข้าสู่สนามวิจัย พบประเด็นซึ่งนำไปสู่สมมติฐานชั่วคราว (Working Hypothesis) ที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานวิจัย

1.1 วิทยาลัยครูสุรินทร์มีนโยบายและเป้าหมาย มาตรการ ตลอดจนให้ความสำคัญต่อภารกิจการวิจัยของสถาบันไม่ชัดเจน

1.2 บรรยากาศทางวิชาการ ที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ล้วนส่งผลให้เกิดการดำเนินงานวิจัยของสถาบัน

1.3 สถาบันสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อการวิจัยแก่คณาจารย์ผู้ทำการวิจัยอย่างกว้างขวาง

1.4 สถาบันยังขาดการเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.5 สถาบันยังมีบทบาทในการพัฒนาทักษะ กระตุ้นและเสริมแรงแก่คณาจารย์ผู้ทำการวิจัยและผู้สนใจในขอบเขตจำกัด

1.6 อธิการซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของสถาบัน นับเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้คณาจารย์ดำเนินงานวิจัยทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.7 กระบวนการในการบริหารงานวิจัยของวิทยาลัยครูสุรินทร์ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนงานวิจัย การจัดองค์การการวิจัย การบริหารงานบุคลากรการวิจัย การอำนวยความสะดวก

การประสานงานวิจัย และการควบคุมงานวิจัย ยังมีสถานการณ์บริหารงานวิจัยที่ขาดการวางแผน
 อย่างเป็นระบบ ขาดแคลนบุคลากร โครงสร้างองค์การที่ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ตลอดจน
 ขาดการควบคุมงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

1.8 สถานบุคคลที่เป็นคณาจารย์ผู้ทำการวิจัยทั้งด้านชีวสังคมและด้านจิตวิทยา มี
 ความพร้อมและศักยภาพในการดำเนินงานวิจัย

1.9 สถานแวดล้อมภายนอกสถาบัน มีสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายเอื้อต่อ
 ปัญหาการวิจัย สถานเศรษฐกิจ และสถานแวดล้อมอื่น ๆ ที่ล้วนส่งเสริมให้คณาจารย์ดำเนินงานวิจัย
 ได้อย่างมากมายหลากหลายมิติ

1.10 ประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์
 เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คณาจารย์ทำหรือไม่ทำงานวิจัยในระยะต่อมาของการปฏิบัติงานภายหลังสำเร็จ
 การศึกษาแล้ว

2. ผลิตภานการวิจัย

2.1 ผลิตภานการวิจัยของคณาจารย์ในคณะวิชาครุศาสตร์ น่าจะมีค่าผลิตภานการ
 วิจัยสูงกว่าคณาจารย์ในคณะวิชาอื่น ๆ

2.2 ผลิตภานการวิจัยของคณาจารย์คณะวิชาวิทยาการจัดการ น่าจะมีค่าผลิตภาน
 การวิจัยต่ำที่สุด

2.3 ผลงานวิจัยของคณาจารย์วิทยาลัยครุสุรินทร์ น่าจะเป็นงานวิจัยประยุกต์
 มากกว่างานวิจัยพื้นฐาน

2.4 คุณภานงานวิจัยของคณาจารย์ น่าจะมีคุณภาพอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือใน
 ระดับดี

3. ปัจจัยการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภานการวิจัย

3.1 ปัจจัยด้านสถาบันในการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภานการวิจัย น่า
 จะเป็นทุนวิจัย บรรยากาศทางวิชาการ และผู้บริหารสถาบัน

3.2 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภานการวิจัย น่าจะ
 เป็นการควบคุมงานวิจัย

3.3 ปัจจัยด้านบุคคลในการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภานการวิจัย น่าจะ

ได้แก่ หัตถ์คดีต่อการวิจัย ประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างการศึกษาในระดับบัณฑิตวิทยาลัย ลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ตำแหน่งทางวิชาการ และเวลาที่ใช้เพื่อการทำวิจัย

3.4 ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัย น่าจะเป็นลักษณะสังคม ท้องถิ่น วัฒนธรรมและค่านิยมท้องถิ่น และการรวมตัวทางวิชาการในท้องถิ่น

คำจำกัดความ

งานวิจัย หมายถึง ผลงานศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบและมีความมุ่งหมายอย่างแน่นอนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการหรือการนำวิชาการนั้นมาประยุกต์ ทั้งนี้ไม่รวมถึงผลงานค้นคว้าที่เป็นวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับปริญญาในระดับบัณฑิตศึกษา

การบริหารงานวิจัย หมายถึง การดำเนินงานเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยด้านบุคคล สถาบัน และกระบวนการบริหารงานวิจัย และปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดผลิตภาพการวิจัย

ผลิตภาพการวิจัย หมายถึง จำนวนผลงานวิจัยเทียบกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน โดยผลงานวิจัยประกอบด้วยจำนวนรายงานการวิจัยที่เสร็จแล้ว และจำนวนการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ทั้งที่เป็นการวิจัยส่วนบุคคลและการวิจัยเป็นหมู่คณะ

ตำแหน่งทางวิชาการ หมายถึง ตำแหน่งที่กำหนดขึ้นเพื่อแสดงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของข้าราชการครูในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ อันได้แก่ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์

คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง นิสัยหรือลักษณะที่เอื้อต่อการวิจัย ได้แก่ นิสัยรักการทำงาน มีความอดทน และความรับผิดชอบสูง ใฝ่รู้ มีความต้องการความก้าวหน้าในตำแหน่งและวิชาการ

วัฒนธรรมและค่านิยมท้องถิ่น หมายถึง วิถีทางในการดำเนินชีวิตและลักษณะเฉพาะที่แสดงออกของคณาจารย์ที่ทำงานวิจัยในวิทยาลัยครูสุรินทร์ เช่น การพึ่งตนเอง ความรักถิ่น การเชื่อฟัง และยอมรับผู้อื่น ความสุภาพอ่อนน้อม ความรับผิดชอบ การใฝ่ความรู้ การให้ความช่วยเหลือกัน

ลักษณะสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง มีการจัดระเบียบทางสังคมเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มชนเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์

ข้อจำกัดสำหรับการวิจัย

1. ผลงานวิจัยที่นำมาประเมินคุณภาพงานวิจัย ไม่สามารถนำมาประเมินได้ทั้งหมด เนื่องจากบางฉบับไม่สามารถพบเป็นรูปเล่ม จึงนำมาประเมินเฉพาะที่พบปรากฏเป็นรูปเล่มเพียงจำนวน 55 ฉบับ

2. ในการนำผลงานวิจัยมาคำนวณค่าผลิตภาพการวิจัย (Research Productivity) แม้การวิจัยบางเรื่องจะยังมีมิติที่แตกต่างกันไปในการให้นำหน้าผลงานวิจัย ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาถึงจำนวนปีที่ดำเนินงาน ค่าใช้จ่าย ฐานะของหัวหน้าทีมวิจัยและผู้ร่วมงาน ความยากง่ายในการทำ และอื่น ๆ ในที่นี้จะไม่นำมาพิจารณาพร้อม โดยพิจารณาให้ค่าคะแนนเท่ากันในการคำนวณค่าผลิตภาพการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ความรู้พื้นฐาน (Basic Knowledge) จะได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารการวิจัยของวิทยาลัยครูสุรินทร์ ผลิตภาพการวิจัย คุณภาพงานวิจัย ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัยของวิทยาลัยครูสุรินทร์

2. ความรู้ประยุกต์ (Applied Knowledge) จากข้อความรู้ที่ได้รับและกระบวนการบริหารงานวิจัยในวิทยาลัยครูกศศึกษาโดยละเอียด จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยนำไปใช้ในการกำหนดหรือปรับปรุง นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของภารกิจการวิจัย ตลอดจนกระบวนการหรือรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมภารกิจการวิจัยของวิทยาลัยครูสุรินทร์ตามศักยภาพ ความเป็นจริงและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยครูต่อไป